

Adgangen til, brugen af og betydningen af bøger blandt udsatte unge

Registeranalysen

Asger Graa Andreasen & Mette Lausten

*Adgangen til, brugen af og betydningen af bøger blandt udsatte unge
– Registeranalysen*

© VIVE og forfatterne, 2020

e-ISBN: 978-87-7119-825-6

Modelfoto: Ricky John Molloy/VIVE

Projekt: 301797

VIVE – Viden til Velfærd

Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd

Herluf Trolles Gade 11, 1052 København K

www.vive.dk

VIVEs publikationer kan frit citeres med tydelig kildeangivelse.

Indhold

Sammenfatning	4
Analyse 1	4
Analyse 2	4
Analyse 3	4
Indledning	5
1 Analyse 1	6
1.1 Den umiddelbare sammenhæng mellem læsehypighed og uddannelse ...	6
1.2 Karakteristik af anbragte, som aldrig læser	8
1.3 Opsamling på analyse 1	11
2 Analyse 2	12
3 Analyse 3	15
Litteratur.....	18
Bilag 1 Data og metode	19
Bilag 2 Modeltrapper.....	20

Sammenfatning

Formålet med denne registerbaserede undersøgelse er at belyse betydningen af anbragte børn og unges læsehypighed i forhold til at påbegynde eller gennemføre en uddannelse efter grundskolen.

Resultaterne fra undersøgelsen indgår som en del af Socialt Udviklingscenters afdækning af adgangen til, brugen af og betydningen af bøger blandt anbragte børn og unge, som gennemføres for Egmont Fonden.

Vi gennemfører følgende 3 analyser:

1. En analyse af, om anbragte, som læser hyppigt for fornøjelsens skyld, i højere grad er i gang med eller har gennemført en uddannelse efter grundskolen, når de fylder 19 år, set i forhold til anbragte, som ikke gør.
2. En analyse af, om forskellen i uddannelsesstatus mellem hyppige læsere og ikke-læsere er til stede, når vi tager højde for en række andre centrale forhold, som adskiller de to grupper.
3. En analyse af, om *betydningen* af læsehypighed for uddannelse er stærkere for anbragte end for ikke-anbragte.

Analyse 1

Analyse 1 viser, at der er en statistisk sammenhæng mellem, hvor hyppigt anbragte læser og deres uddannelsesstatus som 19-årig. Anbragte unge, som læser flere gange om ugen, er som 19-årig i signifikant højere grad i gang med eller har gennemført en uddannelse efter grundskolen, sammenlignet med anbragte unge, der aldrig læser.

Analyse 2

Analyse 2 viser, at anbragte, som læser flere gange om ugen, i signifikant højere grad er i gang med eller har gennemført en gymnasial uddannelse eller en ungdomsuddannelse set i forhold til ikke-læsere, når vi tager højde for de forhold, som vi på forhånd ved adskiller de to grupper.

Analyse 3

Analyse 3 viser, at betydningen af at læse for fornøjelsens skyld for uddannelse er lige stærk, uanset om vi ser på gruppen af anbragte eller ikke-anbragte. Resultaterne indikerer, at anbragte såvel som ikke-anbragte kan få gavn af at læse i fritiden, når de skal i gang med og afslutte en uddannelse efter grundskolen.

Indledning

Med afsæt i Trivselsundersøgelsen blandt Anbragte Børn og Unge (TABU) fra 2014 analyserer vi betydningen af anbragte børn og unges læsehypighed for at påbegynde eller gennemføre en uddannelse efter grundskolen.

Den internationale litteratur giver både kulturelle og økonomiske forklaringer på, hvorfor ulighed i uddannelse eksisterer. Nogle teorier lægger vægt på betydningen af kulturelle ressourcer, fx at bestemte kulturelle aktiviteter kan fremme børns kognitive udvikling. Derfor har flere sociologiske artikler vist, at læsekulturen i børns hjem og hyppigheden af børns læsning for fornøjelsens skyld (på engelsk *reading for pleasure*) kan influere positivt på forskellige uddannelsesudfald (se fx Sullivan & Brown, 2015 eller Clark & Rumbold, 2006). Denne undersøgelse ser som noget nyt nærmere på læsevanerne blandt anbragte børn og unge.

Datagrundlaget er 967 anbragte børn og unge på 13, 15 og 17 år, der bor i plejefamilie eller på institution i foråret 2014 (se Ottosen et al., 2015). I denne undersøgelse benytter vi betegnelsen 'Institutionsanbragt' for den samlede gruppe af socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner, som de er defineret i serviceloven under § 66, stk. 1, nr. 6 og 7.

Udgangspunktet for analysen er følgende centrale spørgsmål, som stilles til de anbragte i 2014: "Hvor ofte læser du en bog for din fornøjelsens skyld?". I forskningen anvender man forskellige mål for, hvornår børn og unge læser hyppigt, men de fleste ser egentlig læsning – eller læsning flere gange om ugen – som et udtryk for hyppig læsning.

Vi skelner derfor mellem anbragte unge, der

- læser hyppigt, dvs. læser flere gange om ugen (23 %)
- læser sjældnere (44 %)
- aldrig læser (33 %).

Analyse 1 undersøger, om anbragte, som læser hyppigt, i højere grad er i gang med eller har gennemført en uddannelse efter grundskolen, når de fylder 19 år. Analyse 2 undersøger, om forskellen i uddannelsesstatus mellem hyppige læsere og ikke-læsere fortsat er til stede, når vi tager højde for en række andre centrale forhold (fx køn, anbringelsessted og antal bøger på anbringelsesstedet). Endelig undersøger Analyse 3, om betydningen af læsehypighed for uddannelsesstatus er stærkere for anbragte end ikke-anbragte.

Det er vigtigt at understrege, at de sammenhænge, vi viser i denne undersøgelse, ikke skal forstås som årsagssammenhænge, men som justerede sammenhænge. Med justerede sammenhænge mener vi sammenhænge, der eksisterer, selvom vi har taget højde for andre centrale forhold. Se Bilag 1 for en mere detaljeret beskrivelse af data og metode.

1 Analyse 1

1.1 Den umiddelbare sammenhæng mellem læsehyppighed og uddannelse

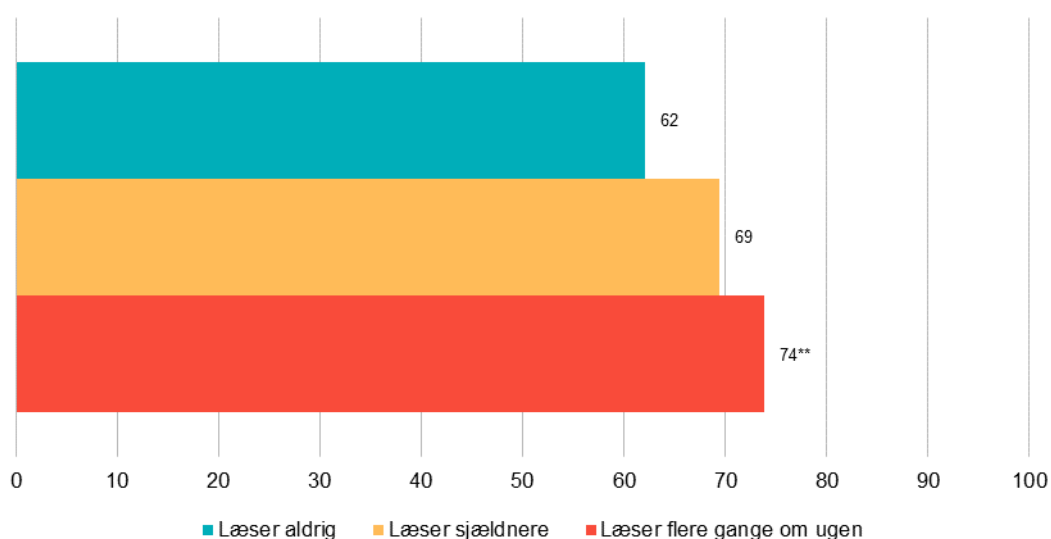
Figur 1.1-Figur 1.4 viser den umiddelbare sammenhæng mellem læsehyppighed og uddannelsesstatus. Resultaterne viser for det første, at der er nogle betydelige forskelle at komme efter, når vi sammenligner anbragte, der læser hyppigt, med anbragte, der aldrig læser. Anbragte unge, der læser flere gange om ugen, er i signifikant højere grad i gang med en uddannelse eller har afsluttet den som 19-årig – set i forhold til unge, der aldrig læser.

For det andet viser resultaterne, at anbragte unge, der aldrig læser, i lavere grad er i gang med eller har gennemført en *gymnasial* uddannelse (14 %) set i forhold til anbragte unge, der læser hyppigt (35 %). Omvendt er anbragte unge, der aldrig læser, lidt oftere i gang med eller har gennemført en erhvervsuddannelse (24 %) set i forhold til anbragte, der læser hyppigt (19 %). Denne forskel er dog ikke statistisk signifikant.

Vi benytter i analyse 1 fire forskellige udfaldsmål for uddannelse:

- Udfald 1 samler *alle* uddannelser efter grundskolen, dvs. her inkluderes også STU og andre uddannelser, der ikke er direkte adgangsgivende til videre uddannelse
- Udfald 2 dækker alle gymnasiale uddannelser, STX, HTX, HHX og HF
- Udfald 3 dækker over alle erhvervsuddannelser.
- Udfald 4 samler udfald 2 og 3 og dækker derved alle ungdomsuddannelser, der hvor man enten kan søge job som faglært eller læse videre på en videregående uddannelse.

Figur 1.1 Andele anbragte børn og unge, der er i gang med eller har gennemført en uddannelse efter grundskolen som 19-årig. Alle uddannelser efter grundskolen, inkl. STU. Særskilt for læsehyppighed i 2014. Procent.

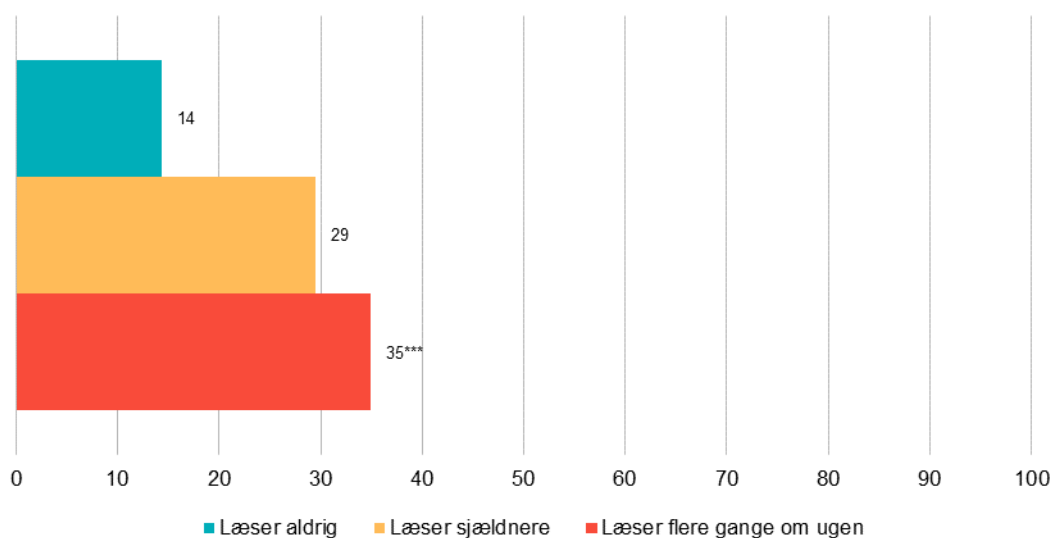

Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Figur 1.2 Andele anbragte børn og unge, der er i gang med eller har gennemført en gymnasial uddannelse som 19-årig. Særskil for læsehyppighed i 2014. Procent.

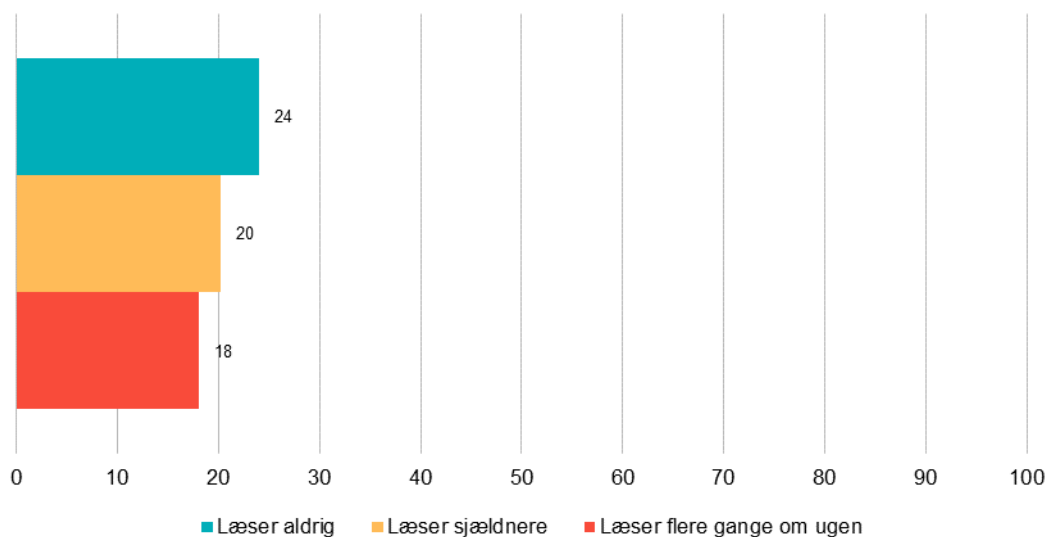

Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Figur 1.3 Andele anbragte børn og unge, der er i gang med eller har gennemført en erhvervsuddannelse som 19-årig. Særskil for læsehyppighed i 2014. Procent.

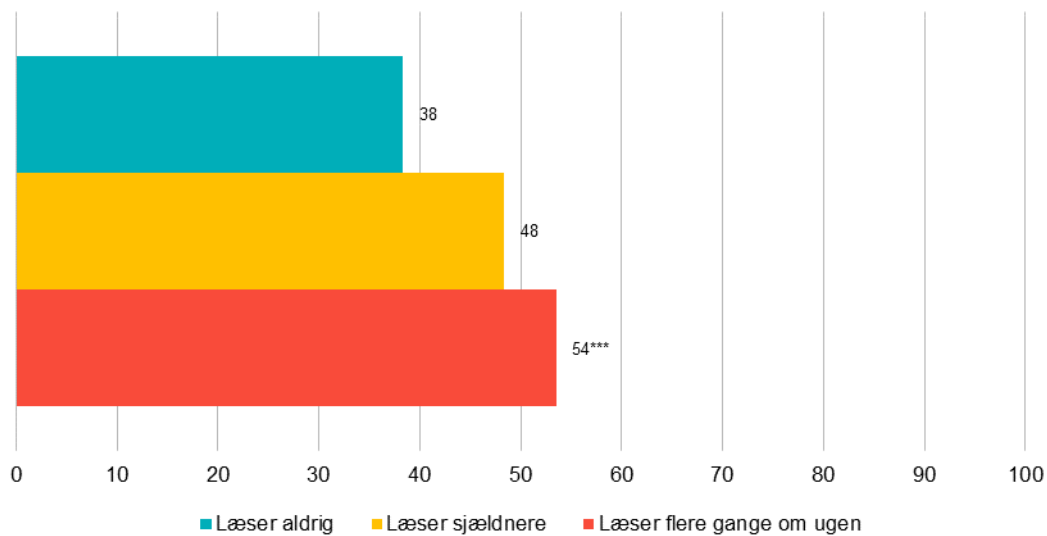

Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Figur 1.4 Andele anbragte børn og unge, der er i gang med eller har gennemført en ungdomsuddannelse som 19-årig. Særskilt for læsehypighed i 2014. Procent.

Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

1.2 Karakteristik af anbragte, som aldrig læser

Resultaterne i afsnit 1.1 viser, at anbragte unge, der aldrig læser, i lavere grad er i gang med eller har gennemført en uddannelse som 19-årig sammenlignet med hyppige læsere. Derfor vil vi i dette afsnit se på, hvad der karakteriserer anbragte unge, der aldrig læser.

Vi opdeler derfor i Tabel 1.1 gruppen af anbragte unge i forhold til læsehypighed og viser, hvad der karakteriserer de enkelte grupper med hensyn til følgende baggrundsfaktorer:

- 1) Køn
- 2) Ethnicitet (indvandrer/efterkommer eller dansk oprindelse)
- 3) Anbringelsesvarighed
- 4) Anbringelsessted
- 5) Trivsel målt ved SDQ
- 6) Hæmmet af handicap
- 7) Skoletype
- 8) Vurdering af eget skolefaglige niveau
- 9) Antal bøger på anbringelsessted
- 10) Modtager specialundervisning
- 11) Har psykiatrisk diagnose
- 12) Mor har psykiatrisk diagnose
- 13) Far har psykiatrisk diagnose
- 14) Mors og fars højeste gennemførte uddannelse
- 15) Mor og far er på kontanthjælp eller førtidspension.

Hver række i Tabel 1.1 summer til 100 %. For det første kan vi se, at 18 % af alle anbragte drenge læser flere gange om ugen, 42 % læser sjældnere, mens 39 % aldrig læser. Samtidig kan vi se, at 29 % af alle anbragte piger læser flere gange om ugen, 46 % læser sjældnere,

mens 26 % aldrig læser. Inden for hvert karakteristika er der testet for at se, om der er signifikant forskel i forhold til referencekategorien. For eksempel viser Tabel 1.1, at der er signifikant forskel mellem piger og drenge i forhold til aldrig at læse, da 26 % for pigerne er signifikant forskelligt og dermed en lavere andel end de 39 % drenge, der aldrig læser. Samtidig er der signifikant flere piger, der læser flere gange om ugen (29 %), sammenlignet med drenge (18 %). Denne sammenhæng stemmer overens med andre undersøgelser blandt alle børn og unge, som viser, at det oftere er drenge end piger, der aldrig eller sjældent læser (Gissel, Hansen & Puck, 2017).

For det andet er der signifikant flere institutionsanbragte, som aldrig læser (39 %), set i forhold til anbragte i plejefamilier (29 %).

For det tredje er der en tydelig positiv sammenhæng mellem anbragtes vurdering af deres eget skolefaglige niveau og læsehypighed, ligesom der er en tydelig sammenhæng mellem læsehypighed og antallet af bøger, som er tilgængelige på anbringelsesstedet. Endelig er der for det fjerde signifikant færre anbragte på specialskoler, som læser sjældnere (36 %), set i forhold til anbragte i folkeskoler og på efterskoler etc. (46 %).

Tabel 1.1 Anbragtes læsehypighed fordelt på forskellige karakteristika. Procent.

	Læser flere gange om ugen	Læser sjældnere	Læser aldrig
Alle	23	44	33
<i>Køn</i>			
Drenge (referencekategori)	18	42	39
Piger	29***	46	26***
<i>Etnicitet</i>			
Dansk oprindelse (referencekategori)	24	44	33
Indvandrere/efterkommer	22	46	33
<i>Anbringelsesvarighed</i>			
Op til 1 år (referencekategori)	23	38	39
1-5 år	23	45	32
Over 5 år	24	45	31
<i>Anbringelsessted</i>			
Plejefamilie (referencekategori)	24	47	29
Institutionsanbragt	23	38**	39**
<i>Trivsel målt ved SDQ</i>			
Inden for normalområdet (referencekategori)	24	45	31
I grænseområdet	21	39	39
Uden for normalområdet	22	43	34
<i>Handicap</i>			
Ej hæmmet af handicap (referencekategori)	24	44	32
Hæmmet af handicap	21	39	39
<i>Skoletype</i>			
Folkeskole/efterskole etc. (referencekategori)	23	46	32

	Læser flere gange om ugen	Læser sjældnere	Læser aldrig
Intern skole	23	43	33
Specialskele	27	36*	37
<i>Vurdering af skolefagligt niveau i grundskolen</i>			
Virkelig godt/godt (referencekategori)	29	43	27
Nogenlunde/ikke så godt	19**	43	38**
Uoplyst	13***	46	41**
<i>Antal bøger på anbringelsessted</i>			
0 til 10 bøger (referencekategori)	12	41	47
11 til 100 bøger	24**	43	33*
Over 100 bøger	30***	48	22***
Ved ikke	17	39	45
<i>Specialundervisning</i>			
Modtager ikke specialundervisning (referencekategori)	23	46	31
Modtager specialundervisning	24	42	34
<i>Psykiatrisk diagnose</i>			
Har ikke psykiatrisk diagnose (referencekategori)	24	44	31
Har psykiatrisk diagnose	23	43	34
<i>Psykiatrisk diagnose hos mor</i>			
Har ikke psykiatrisk diagnose (referencekategori)	23	44	33
Har psykiatrisk diagnose	25	42	33
<i>Psykiatrisk diagnose hos far</i>			
Har ikke psykiatrisk diagnose (referencekategori)	23	44	33
Har psykiatrisk diagnose	25	43	31
<i>Højeste gennemførte uddannelse hos mor/far</i>			
Grundskole/gymnasial uddannelse (referencekategori)	24	41	34
Erhvervsfaglig uddannelse	24	45	31
Videregående uddannelse	23	45	32
<i>Beskæftigelsessituation hos mor/far</i>			
Mor og far er ikke på kontanthjælp eller førtidspension (referencekategori)	23	43	33
Mor og far er på kontanthjælp eller førtidspension	24	43	33

Anm.: Procentgrundlag: 897-967¹.

* = p < 0,05, ** p < 0,01, *** p < 0,001.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

De resterende karakteristika viser ingen signifikante forskelle. Der er således ikke signifikant sammenhæng mellem læsehypighed og anbragte unges trivsel eller mellem læsehypighed og psykiatrisk diagnose hos den unge anbragte, ligesom der ikke er nogen signifikant sammenhæng mellem læsehypighed og forældrekarakteristika.

¹ Vi har ikke oplysninger om beskæftigelses- og uddannelsesforhold på alle forældre til anbragte i registre. Derfor varierer procentgrundlaget i tabellen.

1.3 Opsamling på analyse 1

Analyse 1 viser samlet set, at der er en statistisk sammenhæng mellem, hvor hyppigt anbragte unge læser og deres uddannelsesstatus som 19-årig. Anbragte unge, som læser hyppigt, er som 19-årig i signifikant højere grad i gang med eller har gennemført en uddannelse efter grundskolen, sammenlignet med anbragte unge, der aldrig læser. Når vi udelukkende skeler til erhvervsuddannelserne (Figur 1.3), er der imidlertid ingen sammenhæng mellem læsehyppighed og uddannelsesstatus.

På den anden side viser analyse 1 også, at det ikke er tilfældigt, hvem der er hyppige læsere hhv. ikke-læsere. Piger, anbragte i plejefamilier, unge, der vurderer deres faglige niveau som godt eller virkelig godt, og unge, der har flere bøger tilgængelige på anbringelsesstederne, er hyppigere læsere. Denne information vil vi tage med ind i Analyse 2, hvor vi undersøger, om der fortsat er en signifikant sammenhæng mellem læsehyppighed og uddannelse, når vi tager højde for disse centrale karakteristika, der adskiller læsere og ikke-læsere. Analyse 2 kan således give viden om, hvorvidt den umiddelbare betydning af læsehyppighed på uddannelse skyldes andre forhold end læsehyppighed i sig selv.

2 Analyse 2

Analyse 1 viser, at der er en forskel i uddannelsesstatus mellem anbragte unge, der læser hyppigt, og anbragte, der aldrig læser. Vi vil derfor undersøge i analyse 2, om sammenhængen mellem læsehyppighed og uddannelse fortsat er til stede, når vi tager højde for de centrale forhold, der adskiller læsere og ikke-læsere.

Disse forhold er:

- 1) Antal bøger på anbringelsesstedet
- 2) Anbringelsessted
- 3) Køn
- 4) Skoletype
- 5) Vurdering af eget skolefaglige niveau.

Figur 2.4 viser den umiddelbare sammenhæng mellem læsehyppighed og uddannelse og sammenhængen, når vi tager højde for ovenstående 5 kontrolvariable i en lineær sandsynlighedsmodel.² Bilagstabel 2.1-Bilagstabel 2.4 viser resultaterne, når hver af de 5 kontrolvariable indføres i modellen én efter én. Det giver viden om, hvilke af de 5 kontrolvariable der især tager forklaringskraften fra sammenhængen mellem læsehyppighed og uddannelse.

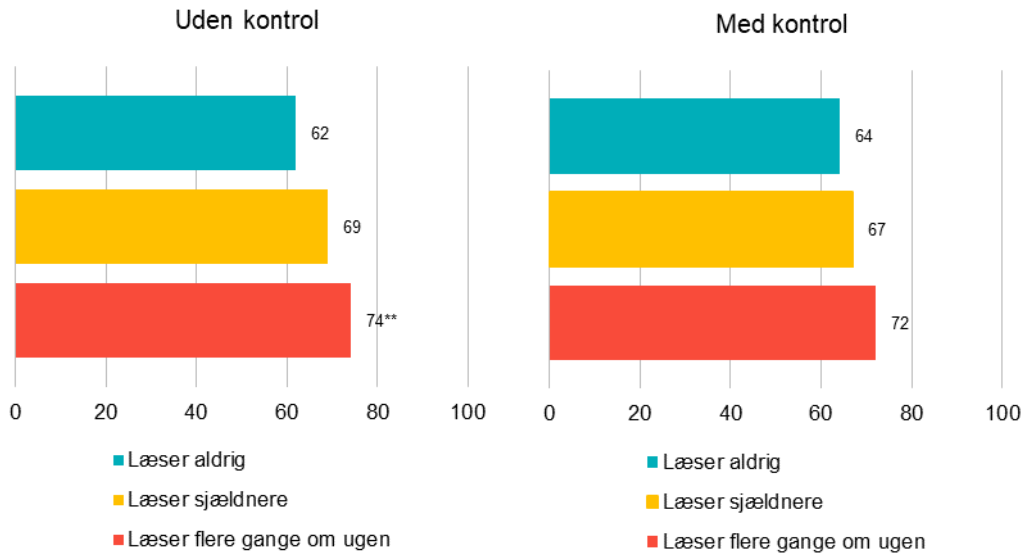
Figur 2.1 viser, at der ikke er en signifikant betydning af læsehyppighed, når vi har taget højde for andre centrale faktorer, når vi bruger udfaldsmål 1, der samler alle uddannelser efter grundskolen, dvs. også dem, der ikke direkte er adgangsgivende til videregående uddannelser eller erhverv, såsom STU og produktionsskole.

Imidlertid fremgår det også af resultaterne, at anbragte unge, som læser flere gange om ugen, i signifikant højere grad er i gang med eller har gennemført en gymnasial uddannelse (udfaldsmål 2 i Figur 2.2) eller en ungdomsuddannelse (udfaldsmål 4 i Figur 2.4) set i forhold til ikke-læsere. Det betyder, at når vi tager højde for de ting, vi på forhånd ved, adskiller de unge i forhold til læsehyppighed, så er der stadig en signifikant forskel mellem hyppige læsere og unge, der aldrig læser.

Denne forskel kan på den ene side skyldes, at anbragte unge gennem læsningen især erhverver sig de kompetencer, der er nødvendige for at kunne gennemføre en gymnasial uddannelse. På den anden side kan forskellen skyldes, at anbragte, som læser i fritiden, *i forvejen* har flair for at læse og har lyst – og er i stand til – at gennemføre en gymnasial uddannelse. Analyse 2 kan dog ikke sige, hvilken af de to forklaringer der er mest gyldig.

² Alle 5 kontrolvariable er holdt ved deres gennemsnit, og de forudsagte andele udregnes således for en 'gennemsnitlig person' med varierende læsehyppighed (enten "flere gange om ugen", "sjældnere" eller "aldrig").

Figur 2.1 Forudsagte andele anbragte børn og unge, der som 19-årig har gennemført eller er i gang med en uddannelse efter grundskolen. Alle uddannelser efter grundskolen, inkl. STU. Særskilt for læsehypighed. Uden og med kontrolvariable. Procent.

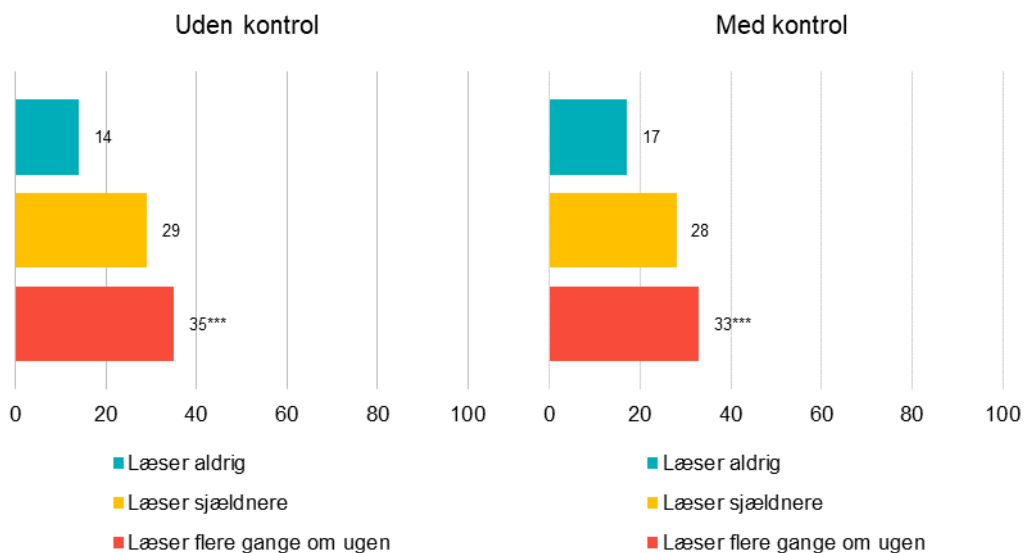
Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Note: Figuren til venstre viser de forudsagte andele fra model 1 i Bilagstabel 1.1, mens figuren til højre er de forudsagte andele fra model 6 i Bilagstabel 1.1.

Kilde: VIVE: Anbragte børns og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Figur 2.2 Forudsagte andele anbragte børn og unge, der som 19-årig har gennemført eller er i gang med en gymnasial uddannelse. Særskilt for læsehypighed. Uden og med kontrolvariable. Procent.

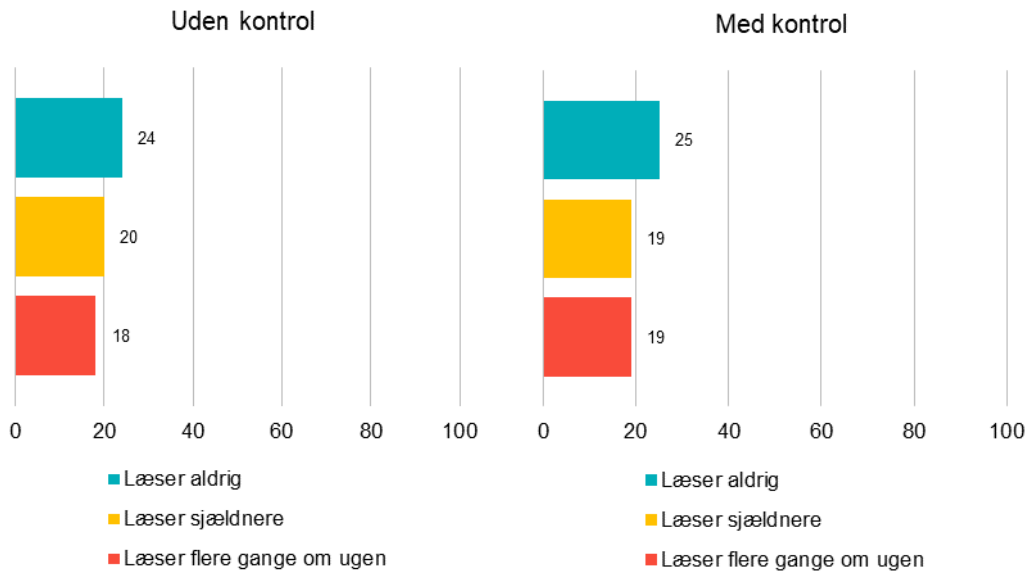
Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Note: Figuren til venstre viser de forudsagte andele fra model 1 i Bilagstabel 1.2, mens figuren til højre er de forudsagte andele fra model 6 i Bilagstabel 1.2.

Kilde: VIVE: Anbragte børns og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Figur 2.3 Forudsagte andele anbragte børn og unge, der som 19-årig har gennemført eller er i gang med en erhvervsuddannelse. Særsilt for læsehypighed. Uden og med kontrolvariable. Procent.

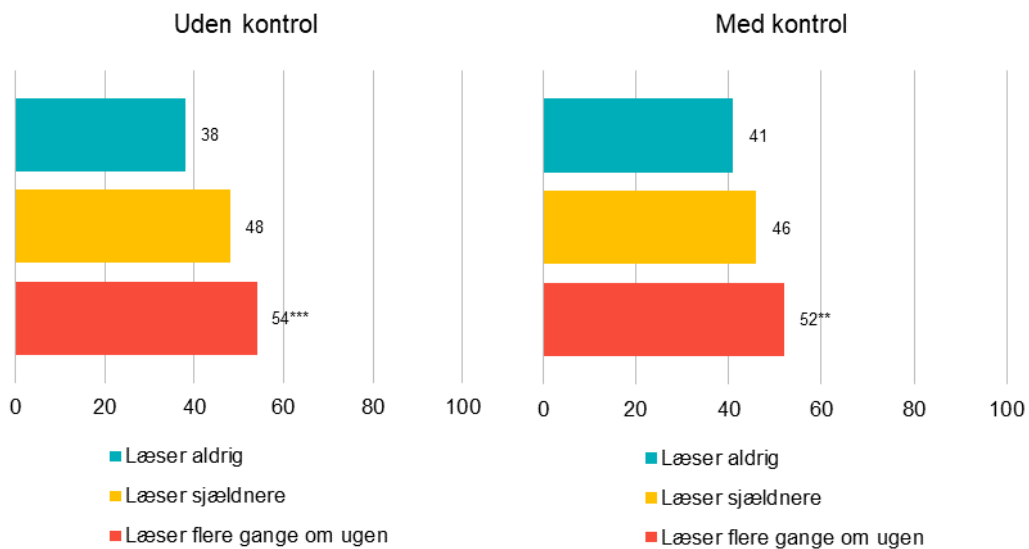
Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Note: Figuren til venstre viser de forudsagte andele fra model 1 i Bilagstabel 1.3, mens figuren til højre er de forudsagte andele fra model 6 i Bilagstabel 1.3.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Figur 2.4 Forudsagte andele anbragte børn og unge, der som 19-årig har gennemført eller er i gang med en ungdomsuddannelse. Særsilt for læsehypighed. Procent.

Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Note: Figuren til venstre viser de forudsagte andele fra model 1 i Bilagstabel 1.4, mens figuren til højre er de forudsagte andele fra model 6 i Bilagstabel 1.4.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

3 Analyse 3

Analyse 3 undersøger, om betydningen af læsehyppighed på uddannelse er stærkere for anbragte end ikke-anbragte. Oplysninger fra unge, der ikke er anbragt, hentes fra VIVEs undersøgelse *Børn og unge i Danmark* (BUD) fra 2013, der ligesom de anbragte er spurgt om, hvor hyppigt de læser for deres fornøjelses skyld (se Ottosen et al., 2014).

Til analysen anvender vi oplysninger fra 15-årige ikke-anbragte, som har besvaret spørgsmål om læsehyppighed (i alt 1.710 unge). Disse sammenlignes med 15-årige anbragte (i alt 352 unge).

Tabel 3.1 viser, at der er flere anbragte unge, der aldrig læser (39 %), set i forhold til ikke-anbragte unge (28 %). Dog er der den samme andel, der læser flere gange om ugen.

Tabel 3.1 Andele anbragte og ikke-anbragte 15-årige, som læser hhv. flere gange om ugen, sjældnere eller aldrig. Procent.

Læsehyppighed	Anbragte unge	Ikke-anbragte unge
Flere gange om ugen	20	20
Sjældnere	41	52
Aldrig	39	28

Anm.: Procentgrundlag: 352 anbragte og 1.710 ikke-anbragte.

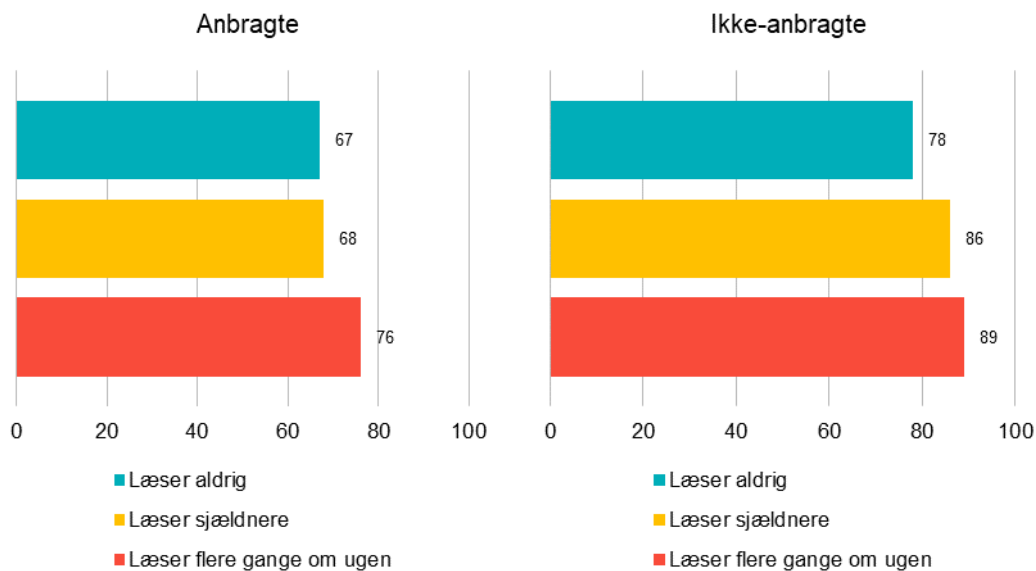
Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og Børn og unge i Danmark 2013.

Figur 3.1-Figur 3.4 viser for det første, at ikke-anbragte unge, set i forhold til anbragte unge, i langt hyppigere grad er i gang med eller har gennemført en uddannelse – og her især en gymnasial uddannelse – uanset læsehyppighed. For det andet er ikke-anbragte unge, som læser flere gange om ugen, oftere i gang med eller har gennemført en ungdomsuddannelse (84 %) set i forhold til ikke-anbragte unge, som aldrig læser (74 %) (se Figur 3.4). Denne forskel er statistisk signifikant. Men når vi derimod skeler til *betydningen af læsehyppighed* for anbragte og ikke-anbragte, ser vi ingen signifikant forskel.

Figur 3.1 viser fx, at 76 % anbragte, der læser flere gange om ugen, er i gang med eller har gennemført en uddannelse som 19-årig mod 67 % anbragte, der aldrig læser. Det er en forskel på 9 procentpoint. Den tilsvarende forskel for ikke-anbragte er 11 procentpoint. Forskellen i betydningen af læsehyppighed mellem anbragte og ikke-anbragte er ikke statistisk signifikant – heller ikke, når vi undersøger andre udfaldsmål (Figur 3.2-Figur 3.4).

Betydningen af at læse er derfor lige stærk, uanset om vi ser på gruppen af anbragte eller andre unge. Resultaterne indikerer således, at anbragte såvel som ikke-anbragte kan få gavn af at læse i fritiden, når de skal i gang med og afslutte en uddannelse efter grundskolen.

Figur 3.1 Andele anbragte hhv. ikke-anbragte børn og unge, der som 19-årig har gennemført eller er i gang med en uddannelse efter grundskolen. Alle uddannelser efter grundskolen, inkl. STU. Særskilt for læsehypighed med test for forskelle i betydningen af læsehypighed mellem anbragte og ikke-anbragte unge. Procent.

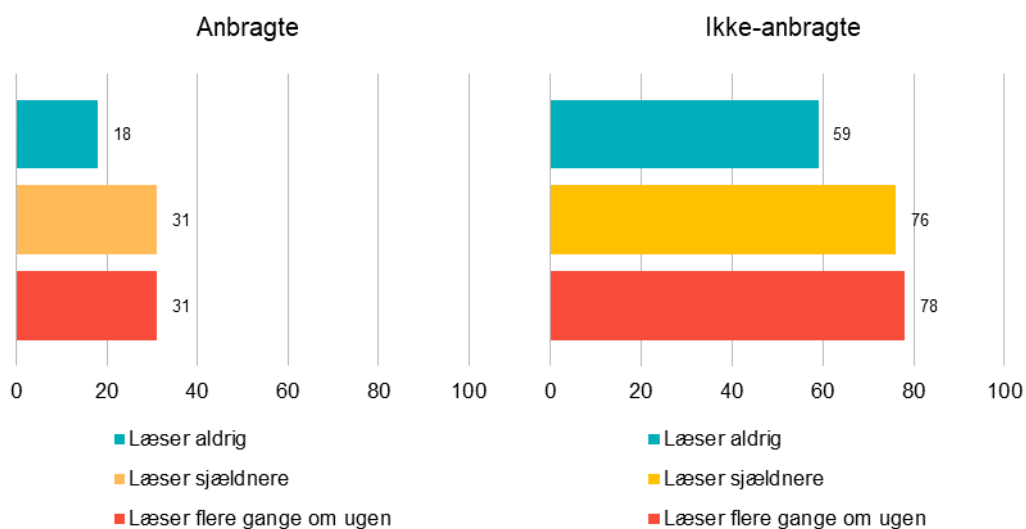

Anm.: Procentgrundlag: 352 anbragte og 1.710 ikke-anbragte.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014, Børn og unge i Danmark 2013 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Figur 3.2 Andele anbragte hhv. ikke-anbragte børn og unge, der som 19-årig har gennemført eller er i gang med en gymnasial uddannelse. Særskilt for hyppige læsere og ikke-læsere med test for forskelle i betydningen af læsehypighed mellem anbragte og ikke-anbragte unge. Procent.

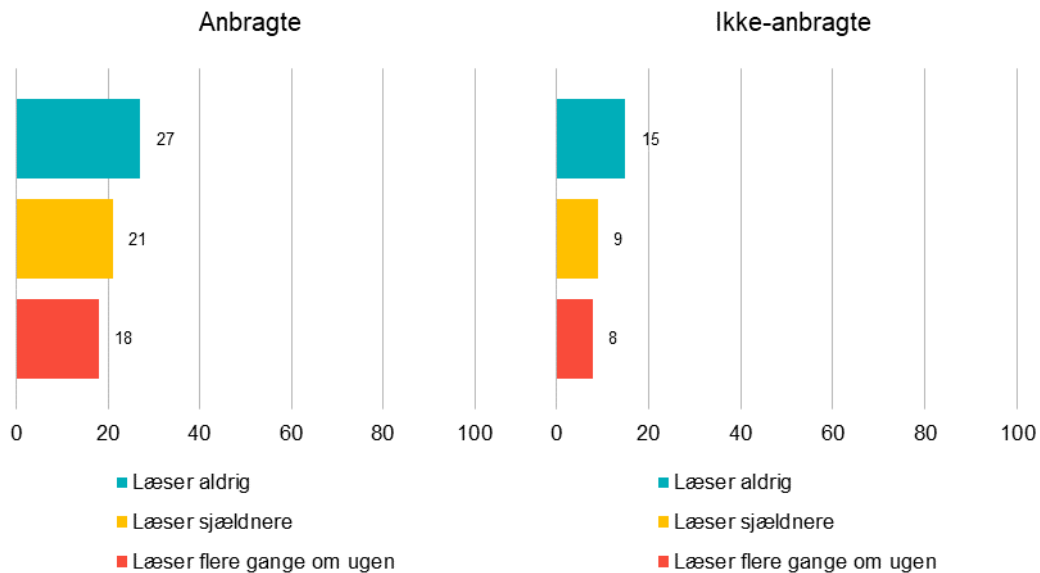

Anm.: Procentgrundlag: 352 anbragte og 1.710 ikke-anbragte.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014, Børn og unge i Danmark 2013 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Figur 3.3 Andele anbragte hhv. ikke-anbragte børn og unge, der som 19-årig har gennemført eller er i gang med en erhvervsuddannelse. Særskilt for hyppige læsere og ikke-læsere med test for forskelle i betydningen af læsehypighed mellem anbragte og ikke-anbragte unge. Procent.

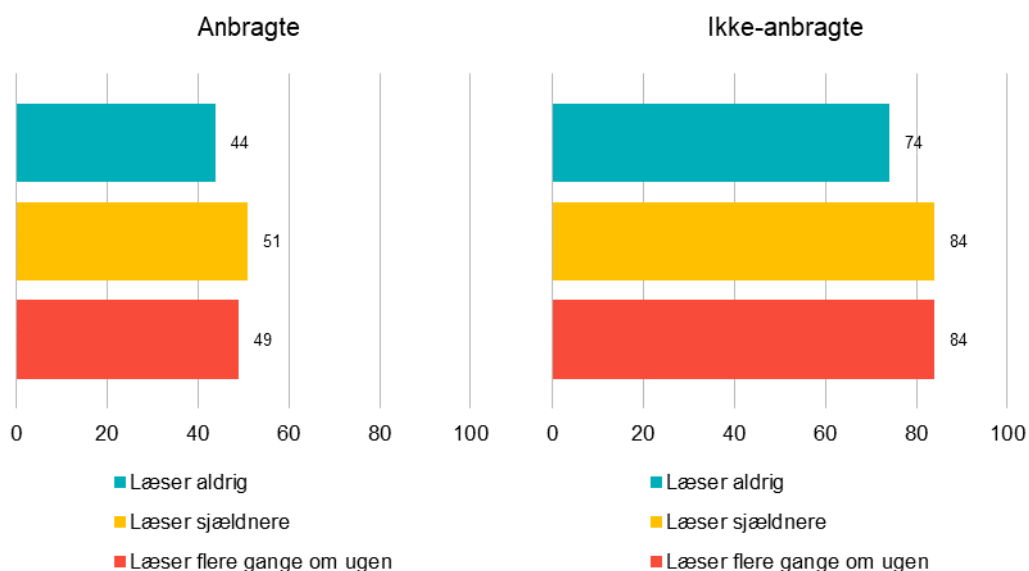

Anm.: Procentgrundlag: 352 anbragte og 1.710 ikke-anbragte.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014, Børn og unge i Danmark 2013 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Figur 3.4 Andele anbragte hhv. ikke-anbragte børn og unge, der som 19-årig har gennemført eller er i gang med en ungdomsuddannelse. Særskilt for hyppige læsere og ikke-læsere med test for forskelle i betydningen af læsehypighed mellem anbragte og ikke-anbragte unge. Procent.

Anm.: Procentgrundlag: 352 anbragte og 1.710 ikke-anbragte.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014, Børn og unge i Danmark 2013 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Litteratur

- Clark, C., & Rumbold, K. (2006): Reading for Pleasure: A Research Overview. *National Literacy Trust*.
- Hansen, S.R., Gissel, S.T., & Puck, M.R. (2017): *Børns læsning 2017: en kvantitativ undersøgelse af børns læse- og medievaner i fritiden*. Tænk tanken Fremtidens Biblioteker.
- Ottosen, M.H., Lausten, M., Frederiksen, S. & Andersen, D. (2015): *Anbragte børn og unges trivsel 2014*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Ottosen, M.H., Andersen, D., Dahl, K.M., Hansen, A.T., Lausten, M. & Østergaard, S.V. (2014): *Børn og unge i Danmark. Velfærd og trivsel 2014*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.
- Sullivan, A., & Brown, M. (2015): Reading for pleasure and progress in vocabulary and mathematics. *British Educational Research Journal*, 41(6), 971-991.

Bilag 1 Data og metode

Rapporten anvender data fra Trivselsundersøgelsen blandt Anbragte Børn og Unge (TABU) fra 2014 (se Ottosen et al., 2015). TABU er gennemført som en survey blandt et repræsentativt udsnit af børn og unge på 11, 13, 15 og 17 år, der i foråret 2014 var anbragt uden for hjemmet. 55 % af den samlede stikprøve har deltaget i undersøgelsen, og til denne analyse anvender vi 967 besvarelser fra de 13-, 15- og 17-årige, der har svaret på, hvor ofte de læser bøger for deres fornøjelses skyld. Via Danmarks Statistik følges de unge i uddannelsesregistret (UDD), frem til de er fyldt 19 år, hvor vi kan observere, om de unge er i gang med eller allerede har gennemført en uddannelse efter grundskolen.

Til analyse 3 tilføjer vi oplysninger fra unge, der ikke er anbragt, fra VIVEs undersøgelse *Børn og unge i Danmark* (BUD) fra 2013, der ligesom de anbragte unge har svaret på, hvor hyppigt de læser for deres fornøjelses skyld (se Ottosen et al., 2014). BUD er en indikatorundersøgelse, som giver indblik i, hvordan den brede del af børnepopulationen trives på forskellige livsområder, og den belyser også børn og unges fritidsliv, herunder hvor ofte unge læser. Vi anvender her oplysninger om 15-årige, som sammenlignes med 15-årige anbragte i TABU.

Analysen tager højde for udvalgte kontrolvariable, der adskiller ikke-læsere og læsere, og som kan have betydning for unges fremtidige uddannelsesstatus. Det er:

- 1) Antal bøger på anbringelsesstedet
- 2) Anbringelsessted
- 3) Køn
- 4) Skoletype
- 5) Vurdering af eget skolefaglige niveau.

Målet er at sige mere om, hvad læsehyppighed i sig selv betyder for, om de unge har gennemført eller er i gang med en uddannelse efter grundskolen. Der kan være karakteristika, vi ikke kan tage højde for, og som både har en betydning for, hvor hyppigt unge læser og unges fremtidige tilknytning til uddannelse. Derfor kan vi ikke sige, at læsehyppighed direkte er årsag til, at unge i højere grad er i gang med eller har gennemført en uddannelse efter grundskolen.

Vi udfører en række lineære sandsynlighedsmodeller, som er regressionsmodeller, hvor udfaldet antager enten værdien 1, hvis den unge er i gang med eller har gennemført en given uddannelse, eller 0, hvis den unge hverken er i gang med eller har gennemført en uddannelse. De forklarende variable, ud over læsehyppighed, er de 5 oplyste kontrolvariable ovenfor. I modellen er der altså i alt 6 forklarende variable, der anvendes til at forudsige udfaldsmålet. De 5 kontrolvariable har hver især en vis korrelation – dvs. sammenhæng – med, hvor hyppigt den unge læser. Ved at tage højde for denne korrelation kan vi udelukke, at sammenhængen mellem læsehyppighed og uddannelse i virkeligheden skyldes antal bøger på anbringelsesstedet, det anbringelsessted, den unge er anbragt på, køn, skoletype eller den unges vurdering af sit eget faglige niveau i skolen.

Bilag 2 Modeltrapper

Bilagstabel 2.1 Betydningen af anbragte unges læsehypighed for at være i gang med eller gennemføre en uddannelse efter grundskolen som 19-årig. Alle uddannelser efter grundskolen, inkl. STU. Lineære sandsynlighedsmodeller med kontrol for andre centrale karakteristika.

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6
<i>Intercept</i>	0,74***	0,68***	0,76***	0,76***	0,8***	0,82***
<i>Læser flere gange om ugen (reference)</i>						
Læser sjældnere	-0,05	-0,04	-0,05	-0,05	-0,06	-0,05
Læser aldrig	-0,12**	-0,09*	-0,09*	-0,09*	-0,09*	-0,08
<i>0 til 10 bøger (reference)</i>						
11 til 100 bøger		0,02	-0,02	-0,02	-0,03	-0,04
Over 100 bøger		0,11*	0,06	0,06	0,05	0,05
Ved ikke		-0,02	-0,04	-0,04	-0,05	-0,05
<i>Plejefamilie (reference)</i>						
Institutionsanbragt			-0,12***	-0,12***	-0,10**	-0,09*
<i>Drenge (reference)</i>						
Piger				0,01	0,0	0,0
<i>Folkeskole, efterskole etc. (reference)</i>						
Intern skole					-0,01	-0,02
Specialskole					-0,18***	-0,19***
<i>Vurderer eget skolefagligt niveau som virkelig godt/godt (reference)</i>						
Nogenlunde/ikke så godt						-0,05
Uoplyst						-0,07

Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Bilagstabel 2.2 Betydningen af anbragte unges læsehyppighed for at være i gang med eller gennemføre en gymnasial uddannelse som 19-årig. Lineære sandsynlighedsmodeller med kontrol for andre centrale karakteristika.

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6
<i>Intercept</i>	0,35***	0,31***	0,41***	0,36***	0,41***	0,45***
<i>Læser flere gange om ugen (reference)</i>						
Læser sjældnere	-0,06	-0,05	-0,06	-0,05	-0,07*	-0,05
Læser aldrig	-0,21***	-0,19***	-0,19***	-0,17***	-0,18***	-0,16***
<i>0 til 10 bøger (reference)</i>						
11 til 100 bøger		0,02	-0,03	-0,03	-0,03	-0,03
Over 100 bøger		0,08	0,01	0,01	0,01	0,02
Ved ikke		-0,03	-0,06	-0,05	-0,05	-0,04
<i>Plejefamilie (reference)</i>						
Institutionsanbragt			-0,15***	-0,14***	-0,06	-0,06
<i>Drenge (reference)</i>						
Piger				0,09**	0,07**	0,08**
<i>Folkeskole, efterskole etc. (reference)</i>						
Intern skole					-0,21***	-0,2***
Specialskole					-0,27***	-0,26***
<i>Vurderer eget skolefagligt niveau som virkelig godt/godt (reference)</i>						
Nogenlunde/ikke så godt						-0,17***
Uoplyst						-0,06

Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Bilagstabel 2.3 Betydningen af anbragte unges læsehypighed for at være i gang med eller gennemføre en erhvervsuddannelse som 19-årig. Lineære sandsynlighedsmodeller med kontrol for andre centrale karakteristika.

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6
<i>Intercept</i>	0,18***	0,15**	0,23***	0,27***	0,3***	0,3***
<i>Læser flere gange om ugen (reference)</i>						
Læser sjældnere	0,01	0,01	0,01	0,00	-0,01	-0,01
Læser aldrig	0,06	0,07	0,07	0,05	0,05	0,05
<i>0 til 10 bøger (reference)</i>						
11 til 100 bøger		0,02	-0,02	-0,02	-0,03	-0,03
Over 100 bøger		0,04	-0,01	-0,01	-0,01	-0,02
Ved ikke		0,01	-0,01	-0,01	-0,01	-0,02
<i>Plejefamilie (reference)</i>						
Institutionsanbragt			-0,11***	-0,11***	-0,10**	-0,10**
<i>Drenge (reference)</i>						
Piger				-0,07*	-0,07**	-0,07**
<i>Folkeskole, efterskole etc. (reference)</i>						
Intern skole					0,01	-0,01
Specialscole					-0,12**	-0,14***
<i>Vurderer eget skolefagligt niveau som virkelig godt/godt (reference)</i>						
Nogenlunde/ikke så godt						0,06*
Uoplyst						-0,04

Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

Bilagstabel 2.4 Betydningen af anbragte unges læsehyppighed for at være i gang med eller gennemføre en ungdomsuddannelse som 19-årig. Lineære sandsynlighedsmodeller med kontrol for andre centrale karakteristika.

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6
<i>Intercept</i>	0,54***	0,45***	0,62***	0,6***	0,68***	0,71***
<i>Læser flere gange om ugen (reference)</i>						
Læser sjældnere	-0,05	-0,04	-0,06	-0,06	-0,08*	-0,06
Læser aldrig	-0,16***	-0,13**	-0,13**	-0,12**	-0,13**	-0,11**
<i>0 til 10 bøger (reference)</i>						
11 til 100 bøger		0,06	-0,03	-0,03	-0,04	-0,04
Over 100 bøger		0,13*	0,02	0,02	0,02	0,01
Ved ikke		-0,01	-0,05	-0,05	-0,05	-0,05
<i>Plejefamilie (reference)</i>						
Institutionsanbragt			-0,24***	-0,24***	-0,15***	-0,14***
<i>Drenge (reference)</i>						
Piger				0,03	0,02	0,02
<i>Folkeskole, efterskole etc. (reference)</i>						
Intern skole					-0,20**	-0,20**
Specialskole					-0,38***	-0,39***
<i>Vurderer eget skolefagligt niveau som virkelig godt/godt (reference)</i>						
Nogenlunde/ikke så godt						-0,10**
Uoplyst						-0,10*

Anm.: Procentgrundlag: 967.

* = $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Kilde: VIVE: Anbragte børn og unges trivsel 2014 og registerdata ved Danmarks Statistik.

VIDEN **VELFÆRD**

DET NATIONALE FORSKNINGS-
OG ANALYSECENTER FOR VELFÆRD